

самаканстытуявання суб'екта, яго разумнай волі і цвёрдага розуму. Так аксюмаранная структура перарастае ў структуру *сінестазіі* – агульнай радасці. Названы паэтычны троп заснаваны на сінтэзе адчуванняў і згадкаў, створаных абвостраным успрыманням наяўнай рэчаіснасці ўсімі органамі пачуццяў: зроку, слыху, абанняння, асязання. Так суб'ект становіцца здольным па-новаму ўбачыць і сець на сваёй духоўнай і сацыяльнай раллі зерне характава. Яго воля патэнцыялі *чорнай скібы* і *чорнага шуму* перастварае ў *гоман зялёны, зялёны звон, шум жытняга святла*, запаўняе надвяхорак *кароў* салодкім мычаннем – радасцю існавання на гэтым свеце і сваім родным *хлебным словам*.

Так выглядае ў беларускім варыянце карціна сучаснага дэканструктывізму. Бліжэйшыя яе гнасеалагічныя вытокі – імажнісцкая стылістыка М. Чарота, Я. Пушчы, М. Танка («босыя на вогнішчы», «раніца рыкае», «серп месяца»). На глыбінныя народныя карані і вопыт сінестазісу арыентуецца таксама і сучасны пошук у беларускай эпістэмалогіі.

ЛІТАРАТУРА

1. Крукоўскі, М. Бляск і трагедыя ідэалу / М. Крукоўскі. – Мінск: Беларускі кнігазбор, 2004. – 352 с.
2. Рагойша, В. Паэтычны слоўнік / В. Рагойша. – Мінск: Беларуская навука, 2004. – 576 с.

ОНТАСНАЕ МЫСЛЕННЕ Ў ФАЛЬКЛОРЫ

Гнасеалагічныя вытокі гэтага паняцця пачынаюцца ў азначэнні першапачатковага па значнасці раздзела філасофіі – анталогіі, якая па сваёй сутнасці ёсць вучэнне пра быццё. На побытавым узроўні мыслення быццё ўспрымаецца як адна з найбольш простых і даступных разуменню катэгорыяў. На ўзроўні ж лагічнай універсальнасці быццё ў якасці аксіялагічнай катэгорыі застаецца адной з найбольш складаных і непасветленых сутнасцяў у сучаснай метафізіцы. Новыя гістарычныя эпохі вымушаны кожны раз пачынаць сацыякультурную дынаміку з самага пачатку – з вырашэння на новым узроўні базавых праблем чалавечага існавання, з праяснення дыялектыкі адзінства асобнага і агульнага, імгнення і вечнасці.

У беларускай сутнасць гэтага дыялектычнага адзінства ўскладняецца дадатковай супярэчнасцю – супрацьстаяннем катэгорыяў тутасць і тутэйшасць, якія адлюстроўваюць працэс трансфармацыі кроўна-сваяцкай супольнасці ў грамадзянскую нацыю.

Прагматыка-пазітывісцкая арыентацыя еўрапейскай навукі на працягу стагоддзяў заканамерна прывяла да крызісу першапачатковае, характэрнае для народнай культуры онтаснае мысленне, прасякнутае імкненнем да схоплівання карціны быцця ў яго сінхроннай паўнаце і

цэласнай шматграннасці. У беларускай народнай натурфіласофіі гэтыя інтэнцыі асабліва выразна выступаюць пры параўнанні структуры і рэпертуару каляндарнай і сямейнай абраднасці. Пры гэтым назіраецца працэс інтэнсіўнага нарашчэння антрапалагічнага пачатку, крэатыўнай сілы чалавечага духу. Чалавек нібы вяртае ўсеагульнай Маці-Багіні-Прыродзе дзятародную сілу ў ачалавечаным, аздобленым культурай выглядзе. Гэта адлюстравана ў руху ўсяго дзейснага знавальнага комплексу, у тым ліку і ў канцэпталогіі пагранічных, перспектыўных сітуацый: Каляды, Стрэчанне, Сусветнае вяселле (навальніца), Гуканне, Вялікдзень, Купалле, у народных гульнях, паказках, калыханках – культуры на штодзень. Найбольш глыбокія мысліцелі эпохі гандлёва-індустрыяльнага грамадства – Э. Гусэрль, М. Хайдэггер, Ж. Дэлёз, Г. Шпэт – бачылі ў вяртанні чалавецтву здольнасці да онтаснага спалучэння метафізікі і феноменалогіі шлях урагавання чалавека ад пагрозы здзічэння і выраджэння.

У беларускай адраджэнскай культуры шлях да аднаўлення онтаснага дыялогу з космасам чалавек вяртае сабе ў працэсе пазызачыі быцця, засяваючы космас *зернем хараства*.

ЛІТАРАТУРА

1. *Колас, Я.* Казкі жыцця // Якуб Колас. Збор твораў у чатырнаццаці тамах. Т. 5. – Мінск: «Маст. літ.», 1973. – 632 с.
2. *Гуссерль, Э.* Кризис европейских наук и трансцендентальная феноменология // Эдмунд Гуссерль. Логические исследования. – Мінск: «Харвест», М. «АСТ», 2000. – 752 с.
3. *Хайдэггер, М.* Бытие и время // Мартин Хайдеггер. – М.: Академический Проект, 2013. – 460 с.

ЭСТЭТЫКА ФАЛЬКЛОРУ

Сутнасць фальклорнай эстэтыкі хутчэй за ўсё можа быць акрэслена лексмай *ідэал*, шырокі веер значэння ў якой у беларускай народнай культуры складваўся на працягу тысячагоддзяў. Беларускі ідэал адлюстроўвае рэальны гістарычны працэс дасканалення формаў чалавечага існавання ў касмічнай прасторы і абавязкова на роднай зямлі. У народнай свядомасці «простае шчасце людское» з'яўляецца ўніверсальнай, каштоўнасна змест якой прасякнута сакральным сэнсам нават на ўзроўні побытавага мыслення. Якасная перавага пры гэтым аддаецца не трансцэндэнтным фантазіям накшталт нянаскіх райскіх садоў і птушак, а дыхтоўна апрацаванаму гаспадарча-культурнаму ландшафту – *абжытаму кутку*, адкрытаму насустрач музыцы струнаў касмічнага прастору. Насустрач касмічнай плыні з глыбіняў чалавечага духу імкне магутны квант прасветленай энергіі чужых людскіх сэрцаў. Іх *стрэчанне* з'яўляецца пачаткам веснавога аднаўлення свету, якое ў беларускай слоўнай культуры